

ÖĞRENCİLERİN HEMŞİRELİK EĞİTİMİNDE AKREDİTASYON KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ

THOUGHTS OF STUDENTS ABOUT ACCREDITATION IN NURSING EDUCATION

Doç. Dr. Selmin ŞENOL* **Arş. Gör. Seda ARDAHAN SEVGİLİ***
Betül KEKEÇ** **Ayşegül ORHAN**** **Leman SEVİNÇ****

*E.Ü. Hemşirelik Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD.

**E.Ü. Hemşirelik Fakültesi Lisans Öğrencisi

Geliş Tarihi/Received: 16.03.2018

Kabul Tarihi/ Accepted: 10.10.2018

ÖZ

Amaç: Günümüz bilgi dünyasında her alanda meydana gelen değişim ve gelişimler, toplumların eğitim sistemlerini sürekli güncellemelerini zorunlu kılmaktadır. Eğitimde "kalite-akreditasyon" terimleri son dönemde gündemdeki kavramlardır. Akredite olan eğitim kurumlarında, mezun olmadan önce öğrencilerin mesleki donanımlarının zenginleştirilmesi ve olanaklarını olumlu yönde değerlendirebilmesi hedeflenir. Öğrencilerin aldıkları eğitim, müfredat ve uygulamalar, lisans eğitimi sonrasında daha nitelikli koşullarda çalışabilecek şekilde mezun olmasını sağlar. Bu çalışmada, öğrencilerin hemşirelik lisans eğitiminde akreditasyon konusunda bilgi durumları ve kazançlarının neler olacağı konusundaki görüşleri incelenmiştir.

Gereç ve Yöntem: Araştırma tanımlayıcı tipte olup, Şubat-Haziran 2016 tarihleri arasında bir üniversitenin Hemşirelik Fakültesi'nde okuyan 775 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanmış olan sosyo-demografik veri formu ve Yapılandırılmış Akreditasyon İfadeleri Formu ile toplanmıştır.

Bulgular ve Sonuç: Öğrencilerin %89'u kadın ve yaş ortalamaları 21.376 ± 1.704 (min: 18, max: 36)'dir. Örneklemin %85.4'ü akreditasyon kelimesini ilk kez fakültenin akreditasyon afiş ve broşürleri sırasında duyduğunu belirtmiş olup, yaklaşık %60'ı "Akreditasyon bir fakültenin imajını ve kalitesini olumlu yönde etkiler" ifadesine katılmaktadır. "Akreditasyon hemşirelik fakültesinin sürekli gelişim içinde olmasını sağlar" görüşünde olan öğrencilerin oranı %63.1'dir. "Öğrenci Hemşireler Derneğine" üye olanlar %46'dır. Öğrencilerin hemşirelik

eğitiminde akreditasyonun gerekliliği konusunda olumlu görüşleri olmakla birlikte, akreditasyonun mezuniyet sonrasında kendilerine sağlayacağı yararlar konusundaki olumlu görüşler düşük orandadır. Hemşirelik eğitim programında, akreditasyon hakkında sunumlara yer verilerek, öğrencilerin bu konuda bilgilendirilmesi sağlanabilir. Ayrıca, akreditasyon gerekliliklerinin yerine getirilmesinde öğrenci katılımlarının artırılması da önerilebilir.

Anahtar sözcükler: Akreditasyon, hemşirelik eğitimi, hemşirelik öğrencisi.

ABSTRACT

Objective: *In today's world of knowledge, changes and developments in every field make it necessary to constantly update the education systems of the societies. The terms "quality-accreditation" in education are concepts that have recently been on the agenda. It is aimed at the accredited educational institutions to evaluate the possibilities of enriching the professional skills of students before they graduate. In the context of the educational contents received by the students, graduation is ensured with certain earnings so that they can work on more qualified conditions after graduation. In this study, nursing students' knowledge of accreditation and views on their earnings are examined.*

Methods: *This descriptive study was conducted with 775 students studying at a Nursing Faculty of a university between February and June 2016. The research data were collected by the individual identification form and the likert typed accreditation questionnaire prepared by the researchers.*

Results: *Among the participants, the ratio of women was 89% and 85.4% of the students stated that they had heard the accreditation word during accreditation announcement. The average age of the students is 21.376 ± 1.704 (min: 18, max: 36). Approximately 60% of participants share the expression of "Accreditation affects the image and quality of a faculty positively" and 63.1% "Accreditation ensures that the nursing faculty is in constant development". The members of "Student Nurses Association" are 46%.*

Conclusion: *Although the students have positive opinions about the necessity of accreditation in nursing education, the positive opinions about the benefits of accreditation after graduation are low. In the nursing education program, presentations about accreditation can be provided and students can be informed about this issue. It may also be recommended to increase student participation in meeting accreditation requirements. Students should be informed about the accreditation in the training programs. It may also be recommended to increase student participation in meeting accreditation requirements.*

Key words: Accreditation, nursing education, nursing student.

GİRİŞ

Güvenirlilik, inovasyon, standardizasyon kavramlarının giderek yaygınlaşmasıyla birlikte, kalite güvence ve akreditasyonun önemi artmıştır. Bu kavramlar tüm disiplinlerde tartışılırken, sağlık disiplinlerinde de yer almış ve konunun giderek geliştiği bir süreç başlamıştır (Ralph 2015, Halstead 2017). Türk Akreditasyon Kurumu'nun (TÜRKAK) tanımına göre; "Akreditasyon; uygunluk değerlendirme kuruluşlarınınca gerçekleştirilen çalışmaların ve dolayısıyla bu çalışmalar sonucunda düzenledikleri uygunluk teyit belgelerinin güvenilirliğini ve geçerliliğini desteklemek amacıyla oluşturulmuş bir kalite alt yapısıdır" (Türk Akreditasyon Kurumu 2018).

Yükseköğretimde akreditasyonun amacı ise, alandaki kurumların verdiği eğitimin "kabul edilebilir düzeydeki kalite seviyesine" ulaşabildiğini kanıtlamaktır (Herdman 2010). Türkiye'de bu konuda hizmet veren dernekler arasında; "Türkiye Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK)" ve "Hemşirelik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (HEPDAK)" bulunmaktadır. Hemşirelik disiplini eğitim programları için akreditasyon ve değerlendirme faaliyetleri yürüterek Türkiye'de hemşirelik eğitiminin seviyesinin artırılmasını hedefleyen HEPDAK, nitelikli eğitim almış hemşirelerin yetiştirilmesini sağlayarak toplum sağlığının iyileştirilmesine, yükseltilmesine katkıda bulunur (Hemşirelik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği 2018). Bu yaklaşımla hemşirelik eğitiminde akreditasyonun sağlanması; eğitimin niteliğini yükseltmekte, mezuniyet sonrasında daha nitelikli, meslek bilinci yüksek, araştırmacı, ekip işbirliği gücü yüksek meslektaş anlayışını desteklemektedir. Tüm bunlar hemşirelik eğitimi alan hemşire adayları için bir kazançtır. Bu kazanç disiplinin bütününe yansiyarak, hemşirelik statüsünü güçlendirir. Tanımlayıcı olarak planlanan bu araştırmanın amacı; hemşirelik öğrencilerinin akreditasyon konusunda bilgi durumlarını ve kazançlarının neler olacağı konusundaki görüşlerini incelemektir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma, bir üniversitenin Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin akreditasyon konusundaki görüşlerini inceleyen tanımlayıcı bir çalışmadır. Araştırma Şubat-Haziran 2016 tarihleri yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini Fakülte'deki hemşirelik öğrencilerinin tümü oluşturmaktadır (1. sınıf 296, 2. sınıf 482, 3. sınıf 401, 4. sınıf (intörn) 257 öğrenci ile toplam N:1436 öğrencidir). Araştırma örneklemini ise; araştırmanın uygulandığı tarih ve saatler içerisinde Fakülte'de olup, araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 775 öğrenci oluşturmuştur (1. sınıf 187, 2. sınıf 213, 3. sınıf 217, 4. sınıf 158). Örnekleme ulaşılabilirlik %53'tür. Araştırmada bağımsız değişkenlerle ilgili sorular sosyo-demografik veri formu (*yaş, cinsiyet, meslekle ilgili derneğe üye olma durumu vb.*) ile toplanmıştır. Ek olarak, öğrencilerin akreditasyon konusundaki görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulan "Yapılandırılmış Akreditasyon İfadeleri Formu" kullanılmıştır. Formda toplam 19 ifade vardır. İfadeler "hemşirelik eğitimi akreditasyonuna" vurgu yapacak şekilde, hemşirelik eğitiminin misyonu (ifade 1, 4), vizyonu (ifade 2, 3), akredite eğitimin kazandırdıkları/eğitim süreci sonrası yararları (ifade 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18) ve akreditasyona ilişkin genel görüş ifadelerinden (ifade 15, 16, 19) oluşmaktadır. Bu ifadelerin 12'si olumlu (ifade 1, 2, 4, 5, 7, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 18) ve 7'si olumsuz (ifade 3, 6, 8, 11, 13, 15, 19)'dur. Form araştırmacılar tarafından geliştirilmiş, uzman görüşleri alındıktan sonra uygulanmıştır. Araştırma için gerekli etik izin ve kurum onayı alınmıştır. İstatistiksel analizler SPSS 22.0 Paket Programı'nda sayı, yüzdelik ve ortalama alınarak yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Öğrencilerin %89'u kadın (n=690), yaş ortalamaları 21.376 ± 1.704 (Min=18, Max=36)'dır. Sınıf dağılımları birinci sınıf % 24.1, ikinci sınıf %27.5, üçüncü sınıf %28, intörn %20.4'tür. Öğrencilerin 2/3'ü (n=505) Anadolu/Fen lisesinden mezun, %54.3'ü

(n=421) İngilizce okuyup yazabilmektedir. Öğrencilerin en uzun yaşadığı yer %32.8 ile (n=254) ilçe olup, %46.2'si yurttan kalıp, %31.6'sı arkadaşları ile evde kalmaktadır. Aile yapısına bakıldığında ise %81.3'ü çekirdek aileye sahiptir. Öğrencilerin sadece %24.3'ünün öğrenim kredi/bursu almadığı saptanmıştır. Öğrencilerin %46.0'si ise mesleki aidiyet duygusunun ilk adımı olan "Öğrenci Hemşireler Derneğine" üyedir. Öğrencilerin %85.4'ü "akreditasyon" kelimesini ilk kez fakültenin akreditasyon duyuru çalışmaları sırasında duyduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı (n=775)

Değişkenler	Sayı (n)	Yüzde (%)
<u>Cinsiyet</u>		
Kadın	690	89.0
Erkek	85	11.0
<u>Sınıf</u>		
1. sınıf	187	24.1
2. sınıf	213	27.5
3. sınıf	217	28.0
4. sınıf	158	20.4
<u>Mezun olunan lise</u>		
Düz lise	210	27.1
Anadolu/ fen lisesi	505	65.2
Sağlık meslek lisesi	60	7.7
<u>En uzun yaşanılan yer</u>		
Büyükşehir	152	19.6
Şehir	241	31.1
İlçe	254	32.8
Köy	128	16.5
<u>İkametgâh</u>		
Kredi Yurtlar Kurumu	236	30.5
Özel yurt	122	15.7
Arkadaşlarla evde	245	31.6
Aile yanında	172	22.2
<u>Aile yapınız</u>		
Geniş aile	79	10.2
Çekirdek aile	630	81.3
Anne baba ayrı	66	8.5
<u>Maddi destek durumu</u>		
Devlet bursu (geri ödemesiz)	221	28.5
Kredi (geri ödemesiz)	313	40.4
Vakıf bursu	53	6.8
Burs almıyorum	188	24.3
<u>Öğrenci Hemşireler Derneği üyeliği</u>		
Evet	419	46.0
Hayır	356	54.0

Akreditasyonun ne zaman duyulduğu		
Duymadım	29	3.7
Fakülte içi duyuruda	662	85.4
Klinik uygulama sırasında klinikte	59	7.6
İnternette taramalar sırasında	25	3.2
TOPLAM	775	100.0

Tablo 2’de öğrencilerin akreditasyon konusundaki görüşleri incelenmiştir. Öğrencilerin %53.7’si Madde 1’deki “Değişim yaratabilen, insan haklarına saygılı, otonomi sahibi, lider, lisans ve lisans üstü düzeyde hemşire yetiştirmek fakültemizin misyonudur” ifadesine katılmaktadır. Öğrencilerin %56.4’ü Madde 2’deki “Hemşirelik fakültesinin vizyonu ulusal ve uluslararası düzeyde tercih edilen, dünya standartlarında rekabet edecek akademisyen ve hemşirelerin yetiştirildiği model bir eğitim kurumu olmaktır” ifadesine katılmaktadır. Öğrencilerin %33.9’u Madde 3’teki “Hemşirelik Fakültesi akreditasyon gerektiren bir bölüm değildir” ifadesine katılmazken; öğrencilerin %61.4’ü Madde 4’teki “Hemşirelik Fakültesinin misyonu, bilimsel değişmelere dayalı olarak toplumun sağlık gereksinimlerine yanıt vermek için, etik değerlere sahip hemşireler yetiştirmektir” ifadesine katılmaktadır. Öğrencilerin %66.5’i Madde 5’teki “Akreditasyon hemşirenin, etkili iletişim, problem çözme ve araştırma becerilerine sahip olmasını sağlar” ifadesine katılırken; %37.9’u Madde 6’daki “Akreditasyon, mezuniyet sonrası kullanılan standartlara uygun yerlerde çalışma imkanı sağlamaz” ifadesinde kararsız kalmaktadır. Öğrencilerin %50.1’i Madde 7’deki “Akreditasyon, risklerin yönetilmesi ve azaltılmasıdır” ifadesinde kararsız kalmaktadır. Öğrencilerin %30.5’i Madde 8’deki “Akreditasyonun iş bulmaya etkisi yoktur” ifadesinde kararsız kalırken; %59.7’si Madde 9’daki “Akreditasyon bir fakültenin imajını ve kalitesini olumlu yönde etkiler” ifadesine katılmaktadır. %58.5’i Madde 10’daki “Akreditasyon, öğrencilerin eğitim deneyimlerini olumlu yönde değiştirmeye katkıda bulunur” ifadesine katılırken; %47’si Madde 11’deki “Akreditasyon Hemşirelik Fakültesi üyelerinde kuruma ait olma duygusu uyandırmaz” ifadesine katılmamaktadır. Öğrencilerin %57’si Madde 12’deki “Akreditasyonun eğitim, yönlendirme, denetim, kıyaslama gibi fonksiyonlara sahip olması öngörülür” ifadesine katılırken, %47.9’u Madde 13’teki “Akreditasyonun öğrencilerin öğrenme kalitesine katkısı yoktur” ifadesine katılmamaktadır. Öğrencilerin %38.8’i Madde 14’teki “Akreditasyon mezun öğrencilerin daha iyi iş fırsatları elde etmesine olanak sağlar” ifadesine katılırken; %50.8’i Madde 15’teki “Akreditasyonun gerekliliklerini yerine getirmek için fakültenin yapısını ve iş yapma biçimini değiştirmek gerekir” ifadesine katılmaktadır. %34.5’i Madde 16’daki “Akreditasyon zaman alıcı bir iş değildir” ifadesine katılmamaktadır. Öğrencilerin %63.1’i Madde 17’deki “Akreditasyon Hemşirelik disiplininin sürekli gelişim içinde olmasını sağlar” ifadesine katılırken; %59.5’i Madde 18’deki “Akreditasyon, okulun akranları arasında ve toplumda tanınmasını sağlar” ifadesine katılmaktadır. Öğrencilerin %39.5’i Madde 19 “Akreditasyon standartları optimal ve uygulanabilir değildir” ifadesine katılmamaktadır.

Tablo 2’de öğrencilerin akreditasyon konusundaki görüşleri incelenmiştir. Öğrencilerin %53.7’si Madde 1’deki “Değişim yaratabilen, insan haklarına saygılı, otonomi sahibi, lider, lisans ve lisans üstü düzeyde hemşire yetiştirmek fakültemizin misyonudur” ifadesine katılmaktadır. Öğrencilerin %56.4’ü Madde 2’deki “Hemşirelik fakültesinin vizyonu ulusal ve uluslararası düzeyde tercih edilen, dünya standartlarında rekabet edecek akademisyen ve hemşirelerin yetiştirildiği model bir eğitim kurumu olmaktır” ifadesine katılmaktadır. Öğrencilerin %33.9’u Madde 3’teki “Hemşirelik Fakültesi akreditasyon gerektiren bir bölüm değildir” ifadesine katılmakzen; öğrencilerin %61.4’ü Madde 4’teki “Hemşirelik Fakültesinin misyonu, bilimsel değişmelere dayalı olarak toplumun sağlık gereksinimlerine yanıt vermek için, etik değerlere sahip hemşireler yetiştirmektir” ifadesine katılmaktadır. Öğrencilerin %66.5’i Madde 5’teki “Akreditasyon hemşirenin, etkili iletişim, problem çözme ve araştırma becerilerine sahip olmasını sağlar” ifadesine katılırken; %37.9’u Madde 6’daki “Akreditasyon, mezuniyet sonrası kullanılan standartlara uygun yerlerde çalışma imkanı sağlamaz” ifadesinde kararsız kalmaktadır. Öğrencilerin %50.1’i Madde 7’deki “Akreditasyon, risklerin yönetilmesi ve azaltılmasıdır” ifadesinde kararsız kalmaktadır. Öğrencilerin %30.5’i Madde 8’deki “Akreditasyonun iş bulmaya etkisi yoktur” ifadesinde kararsız kalırken; %59.7’si Madde 9’daki “Akreditasyon bir fakültenin imajını ve kalitesini olumlu yönde etkiler” ifadesine katılmaktadır. %58.5’i Madde 10’daki “Akreditasyon, öğrencilerin eğitim deneyimlerini olumlu yönde değiştirmeye katkıda bulunur” ifadesine katılırken; %47’si Madde 11’deki “Akreditasyon Hemşirelik Fakültesi üyelerinde kuruma ait olma duygusu uyandırmaz” ifadesine katılmamaktadır. Öğrencilerin %57’si Madde 12’deki “Akreditasyonun eğitim, yönlendirme, denetim, kıyaslama gibi fonksiyonlara sahip olması öngörülür” ifadesine katılırken, %47.9’u Madde 13’teki “Akreditasyonun öğrencilerin öğrenme kalitesine katkısı yoktur” ifadesine katılmamaktadır. Öğrencilerin %38.8’i Madde 14’teki “Akreditasyon mezun öğrencilerin daha iyi iş fırsatları elde etmesine olanak sağlar” ifadesine katılırken; %50.8’i Madde 15’teki “Akreditasyonun gerekliliklerini yerine getirmek için fakültenin yapısını ve iş yapma biçimini değiştirmek gerekir” ifadesine katılmaktadır. %34.5’i Madde 16’daki “Akreditasyon zaman alıcı bir iş değildir” ifadesine katılmamaktadır. Öğrencilerin %63.1’i Madde 17’deki “Akreditasyon Hemşirelik disiplininin sürekli gelişim içinde olmasını sağlar” ifadesine katılırken; %59.5’i Madde 18’deki “Akreditasyon, okulun akranları arasında ve toplumda tanınmasını sağlar” ifadesine katılmaktadır. Öğrencilerin %39.5’i Madde 19 “Akreditasyon standartları optimal ve uygulanabilir değildir” ifadesine katılmamaktadır.

Tablo 2. Öğrencilerin Hemşirelik Eğitiminde Akreditasyon ile İlgili İfadelere Katılma Durumlarının Dağılımı (n=775)

İfadeler	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Değişim yaratabilen, insan haklarına saygılı, otonomi sahibi, lider, lisans ve lisans üstü düzeyde hemşire yetiştirmek fakültemizin misyonudur	26	3.4	39	5.0	125	16.1	416	53.7	169	21.8
Hemşirelik fakültesinin vizyonu ulusal ve uluslararası düzeyde tercih edilen, dünya standartlarında rekabet edecek akademisyen ve hemşirelerin yetiştirildiği model bir eğitim kurumu olacaktır	17	2.2	44	5.7	93	12.0	437	56.4	184	23.7
Hemşirelik Fakültesi akreditasyon gerektiren bir bölüm değildir	225	29.0	263	33.9	213	27.5	53	6.8	21	2.7
Hemşirelik Fakültesinin misyonu, bilimsel değişimlere dayalı olarak toplumun sağlık gereksinimlerine yanıt vermek için, etik değerlere sahip hemşireler yetiştirmektedir	16	2.1	34	4.4	93	12.0	476	61.4	156	20.1
Akreditasyon, hemşirenin, etkili iletişim, problem çözme ve araştırma becerilerine sahip olmasını sağlar	12	1.5	35	4.5	64	8.3	515	66.5	149	19.2
Akreditasyon, mezuniyet sonrası kullanılan standartlara uygun yerlerde çalışma imkânı sağlamaz	159	20.5	237	30.6	294	37.9	65	8.4	20	2.6
Akreditasyon, risklerin yönetilmesi ve azaltılmasıdır	10	1.3	45	5.8	388	50.1	253	32.6	79	10.2
Akreditasyonun iş bulmaya etkisi yoktur	132	17.0	215	27.7	236	30.5	166	21.4	26	3.4
Akreditasyon bir fakültenin imajını ve kalitesini olumlu yönde etkiler	7	0.9	45	5.8	99	12.8	463	59.7	161	20.8
Akreditasyon, öğrencilerin eğitim deneyimlerini olumlu yönde değiştirmeye katkıda bulunur	17	2.2	58	7.5	105	13.5	453	58.5	142	18.3
Akreditasyon Hemşirelik Fakültesi düzeyinde kuruma ait olma duygusunu uyandırmaz	100	12.9	364	47.0	220	28.4	63	8.1	28	3.6
Akreditasyonun eğitim, yönlendirme, denetim, kıyaslama gibi fonksiyonlara sahip olması önerülür	18	2.3	73	9.4	149	19.2	442	57.0	93	12.0
Akreditasyonun öğrencilerin öğrenme kalitesine katkısı yoktur	121	15.6	371	47.9	182	23.5	66	8.5	35	4.5
Akreditasyonun mezun öğrencilerin daha iyi iş fırsatları elde etmesine olanak sağlar	16	2.1	65	8.4	241	31.1	301	38.8	152	19.6
Akreditasyonun gerekliliklerini yerine getirmek için fakültenin yapısını ve iş yapma biçimini değiştirmek gerekir	12	1.5	44	5.7	217	28.0	394	50.8	108	13.9
Akreditasyon zaman alıcı bir iş değildir	87	11.2	267	34.5	265	34.2	130	16.8	26	3.4
Akreditasyon Hemşirelik disiplininin sürekli gelişim içinde olmasını sağlar	15	1.9	42	5.4	95	12.3	489	63.1	134	17.3
Akreditasyon, okulun aktarılan arasında ve toplumda tanınmasını sağlar	15	1.9	33	4.3	139	17.9	461	59.5	127	16.4
Akreditasyon standartları optimal ve uygulanabilir değildir	121	15.6	306	39.5	280	36.1	45	5.8	23	2.9

Tablo 3. Katılımcıların Akreditasyon İfadelerine Katılımlarının Sınıflara Göre Dağılımı (n= 775)

İfadeler	Katılım Seçenekleri	1.sınıf Sayı/yüzde	2.sınıf Sayı/yüzde	3.sınıf Sayı/yüzde	4.sınıf Sayı/yüzde
Hemşirelik Fakültesi akreditasyon gerektiren bir bölüm değildir.	Kesinlikle Katılmıyorum	9 (%4.8)	1 (%0.5)	2 (%0.9)	9 (%5.7)
	Katılmıyorum	3 (%1.6)	31 (%14.6)	10 (%4.6)	9 (%5.7)
	Fikrim Yok	39 (%20.9)	62 (%29.1)	84 (%38.7)	28 (%17.7)
	Katılıyorum	59 (%31.6)	70 (%32.9)	69 (%31.8)	65 (%41.1)
	Kesinlikle Katılıyorum	77 (%41.2)	49 (%23)	52 (%24)	47 (%29.7)
Akreditasyon hemşirenin, etkili iletişim, problem çözüme ve araştırma becerilerine sahip olmasını sağlar.	Kesinlikle Katılmıyorum	1 (%0.5)	1 (%0.5)	5 (%2.3)	5 (%3.2)
	Katılmıyorum	9 (%4.8)	0	9 (%4.1)	17 (%10.8)
	Fikrim Yok	15 (%8)	0	30 (%13.8)	19 (%12)
	Katılıyorum	98 (%52.4)	206 (%96.7)	127 (%58.5)	84 (%53.2)
	Kesinlikle Katılıyorum	64 (%34.2)	6 (%2.8)	46 (%21.2)	33 (%20.9)
Akreditasyon, risklerin yönetilmesi ve azaltılmasıdır.	Kesinlikle Katılmıyorum	2 (%1.1)	1 (%0.5)	3 (%1.4)	4 (%2.5)
	Katılmıyorum	12 (%6.4)	0	23 (%10.6)	10 (%6.3)
	Fikrim Yok	70 (%37.4)	136 (%63.8)	121 (%55.8)	61 (%38.6)
	Katılıyorum	64 (%34.2)	70 (%32.9)	46 (%21.2)	73 (%46.2)
	<i>Kesinlikle Katılıyorum</i>	39 (%20.9)	6 (%2.8)	24 (%11.1)	10 (%6.3)
Akreditasyon bir fakültenin imajını ve kalitesini olumlu yönde etkiler.	Kesinlikle Katılmıyorum	1 (%0.5)	0	3 (%1.4)	3 (%1.9)
	Katılmıyorum	9 (%4.8)	0	24 (%11.1)	12 (%7.6)
	Fikrim Yok	25 (%13.4)	0	50 (%23)	24 (%15.2)
	Katılıyorum	75 (%40.1)	206 (%96.7)	100 (%46.1)	82 (%51.9)
	Kesinlikle Katılıyorum	77 (%41.2)	77 (3.3)	40 (%18.4)	37 (%23.4)
Akreditasyon mezun öğrencilerin daha iyi iş fırsatları elde etmesine olanak sağlar.	Kesinlikle Katılmıyorum	4 (%2.1)	0	7 (%3.2)	5 (%3.2)
	Katılmıyorum	10 (%5.3)	14 (%6.6)	22 (%10.2)	19 (%12)
	Fikrim Yok	44 (%23.5)	62 (%29.1)	75 (%34.7)	60 (%38)
	Katılıyorum	87 (%46.5)	74 (%34.7)	85 (%39.4)	55 (%34.8)
	Kesinlikle Katılıyorum	42 (%22.5)	63 (%29.6)	27 (%12.5)	19 (%12)

Akreditasyon hemşirelik disiplininin sürekli gelişim içinde olmasına katkıda bulunur.	Kesinlikle Katılmıyorum	2 (%1.1)	6 (%2.8)	4 (%1.8)	3 (%1.9)
	Katılmıyorum	8 (%4.3)	8 (%3.8)	15 (%6.9)	11 (%7)
	Fikrim Yok	23 (%12.3)	0	38 (%17.5)	34 (%21.5)
	Katılıyorum	92 (%49.3)	198 (%93)	122 (%56.2)	77 (%48.7)
	Kesinlikle Katılıyorum	62 (%32.3)	1 (%0.5)	38 (%17.5)	33 (%20.9)

Tablo 3'te katılımcıların akreditasyon ifadelerindeki katılım seçeneklerinin sınıflara göre dağılımı verilmiştir. Birinci sınıf öğrencilerinin %81.3'ü akreditasyonun bir fakültenin imajını ve kalitesini olumlu yönde etkilediğini düşünürken, son sınıfların %75.3'ü aynı ifadeye katılmaktadır. Birinci sınıf öğrencilerinin %69'u akreditasyonun mezun öğrencilerin daha iyi iş fırsatları elde etmesine olanak sağladığını düşünürken, son sınıfların yalnızca %46.8'i bu ifadeye katılmaktadır. Son sınıfların %38'inin akreditasyon iş bulmaya katkısı konusunda fikir sahibi olmadığını belirtmiştir.

TARTIŞMA

Günümüzde teknolojinin hızlı ilerleyişi hızlı değişimler yaratmaktadır. Bu değişimlerle uyum içinde kalarak, ilerleme ve beklentilere yanıt verme durumu stratejik yaklaşımları zorunlu kılmıştır. Kalite kavramı daha da önem kazanarak tüm disiplinlerde gündeme gelmiştir. Kalite, sadece kurumsal hedeflere ulaşmada değil, aynı zamanda örgütsel bir bütünlük için önemli bir faktördür (Green 1994).

Örgütsel açıdan toplam kaliteden söz edebilmek için öncelikle bir örgütteki insanların ortaklaşa paylaştıkları anlamlar dünyasına ihtiyaç vardır. Belli kavramlara ortak anlamlar yüklenmedikçe, ortaklaşa eylemlerden de söz edilemez. Yani ortaklaşa bir kavram haritasına ve bilişsel bir şemaya sahip olmayan kişilerin ortak eylemlere girilmesi ve ortak amaçlar için çalışması mümkün değildir (Şişman ve Turan 2001). Uçar ve Levent'in çalışmalarında belirttiği üzere, Morley'e göre kaliteyi tanımlamaya çalışırken hizmet alanların kim olduklarının; istek, ihtiyaç ve tercihlerinin ne olduğunun farkındalığı ile bu istek ve ihtiyaçların maksimum oranda tatmin edilmesinin altını çizilmelidir (Uçar ve Levent 2017). Bu kapsamda sağlık bilimlerinde yer alan uygulamaların standardize edilme eğilimi hız kazanmakta ve "hasta güvenliği", "iyi klinik uygulamalar", "hatalı tıbbi uygulamalar" gibi kavramlarla sağlık bakım uygulamaları daha nitelikli ve güvenli alana çekilmeye çalışılmaktadır. Bu nedenle sağlık disiplinlerinin henüz aday olduğu eğitim sürecinde konuya dikkatleri çekilerek, mezuniyet öncesinde çalışma koşullarına ideal olan üzerinden hazırlanması misyonu son derece önemlidir.

Hemşirelik öğrencilerinin akreditasyon ile ilgili görüşlerini yansıtan bilgilerinin tanımlanması, insan sağlığına her yaş döneminde bakım veren hemşirelik disiplini için nitelikli bakımın en üst düzeyde sunulmasında önemli bir etkidir. Bu çalışma, akreditasyonun hem ürünü hem de paydaşı olan öğrencilerin konuya ilişkin görüşlerinin akredite eğitim kurumunun, süreçteki ilerlemelerine katkı sağlayacağı

varsayımından yola çıkılarak gerçekleştirildi. Örneklemdeki hemşirelik öğrencilerinin büyük çoğunluğu fakülte “misyon ve vizyonu”nda ortak görüştedirler. Benzer şekilde bu misyonun “bilimsel değişmelere dayalı olarak toplumun sağlık gereksinimlerine yanıt vermek için, etik değerlere sahip hemşireler yetiştirmek” olduğuna yaklaşık üçte ikisi katılmıştır (Tablo 2, Madde 4). Akreditasyon, eğitim kalitesini ve kurumun vizyonunu güvence altına almak, kaliteyi sürekli artırmak, standartları yükseltmek ve disipline eden bir kontrol mekanizması oluşturmak için en iyi yol göstericilerden biridir. Bir hizmetin ulusal veya uluslararası standartları sağlamakta olduğunun tescili ve düzenli aralıklarla denetlenerek sürekliliğinin sağlanması sürecine “akreditasyon” adı verilmektedir. Akreditasyonun amacı, yükseköğretim kurumlarının öğretim elemanları profili, müfredat, öğrenci ve kütüphane hizmetleri gibi temel eğitim bileşenlerinin asgari standartlarda olduklarından emin olmaktır. Eğitimde akreditasyonu, eğitim kalitesinin tescili, diploma denkliği, mesleki yeterlik ve eğitimlerin yetkinliği ile ilişkilendirilebilir. Bazı ülkelerde eğitimde hedefe yönelik sorgulayıcı ve araştırmayı teşvik eden sistemlerin oluşturulması için akreditasyon şart koşulabilmektedir. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri’nde yükseköğretim kurumlarını kalite güvencesi ve kalite geliştirme açısından değerlendirmek için başlıca araç olarak akreditasyon kullanılmaktadır (Özer ve ark. 2011, Halstead 2017, Lippe & Carter 2018). Benzer şekilde Avustralya’da "Australian Nursing&Midwifery Accreditation Council’in (ANMAC)" 1992 yılından bu yana süregelen çalışmaları, akreditasyonun sağlık hizmetlerinin kalitesini artırmada önemini vurgulamakta ve bu konudaki çalışmaların hız kazanması yönündedir (Ralph et al. 2015).

Bu çalışmada öğrencilerin yaklaşık %60’ı akreditasyonun kaliteyi, imajı güçlendirdiği konusunda hemfikirdir. Günümüze dek yapılan çalışmalarda hemşirelik disiplininde bu konuda istendik noktada olunmadığına dikkat çekilmiştir (Çınar ve Demir 2009). İmaj, bir kimsenin, bir grubun, kendisi ile ilgili oluşturmak istediği izlenim olarak tanımlanmaktadır (Çelik 2013). Hemşirelik, hakkında en çok genelleme yapılan disiplinlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu genellemelerin ana nedenlerinden biri, önceki dönemlerde yalnızca kadınlara açık bir disiplin olmasıdır. Hemşirelerin kadın olması mesleğin bağımsızlığını, örgütsel, ekonomik haklarını olumsuz yönde etkilemiştir. Toplumun hemşirelerden yalnızca sevgi, şefkat beklemesi klinik uygulama alanlarında hemşirelerin bilimsellikten uzaklaşmalarına, haklarını arama düşüncelerinden vazgeçmelerine neden olmuştur (Özsoy 2000, Çınar ve Demir 2009). Özsoy 2000 yılında yaptığı çalışmasında hemşirelik imajının toplumdaki bireylerin gözünde orta düzeyde olduğunu belirtmiştir. Çelik’in çalışmasında (2013) ise orta düzeyde belirlenen hemşirelik imajının serbest meslekle uğraşan ve ailesinde bir hemşire yakını olan bireylerin sahip oldukları hemşirelik imajlarının olumlu anlamda daha yüksek olduğunu vurgulamıştır. Günümüzde ise hemşirelik eğitimindeki akreditasyon süreci, toplumdaki hemşirelik imajının yükseltilmesinde bir fırsat olabilir.

Akreditasyonun mezuniyet sonrasında iş bulmayı kolaylaştırıcı, fark yaratıcı bir etken olduğu konusunda ise öğrencilerin çoğunluğunun kararsız kaldığını ve bir kısmının da buna katılmadıkları görülmüştür. Hemşirelik lisans eğitimi son sınıf

öğrencilerinin, akreditasyonun “iş bulmadaki katkısı” noktasında diğer sınıflara göre katılımın düşük olmasının birinci nedeni, son sınıfların intörn uygulaması nedeniyle haftanın dört günü klinikte olmalarıdır. Ayrıca, mezuniyete çok yaklaştıkları bu dönemde atama gerçeğiyle daha iç içe olmaları, ülkemiz koşullarında mezun hemşirelerin kamu kurumlarında görevlendirilmelerinin kamu personeli seçme sınavı (KPSS/B grubu) ile yapılıyor olması ve sınavda mesleki bilgiyi ölçen bir alanın olmayışının bu kararsızlığın belirleyicisi olabileceği düşünülmüştür. Oysaki A grubu disiplinlerde (işletme-iktisat, eğitim fakültesi mezunları gb.) mesleki sorular yer almaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Devlet Personel Başkanlığı 2014).

Yükseköğretimde akreditasyon faaliyetlerinin; ilgili yükseköğretim kurumuna, öğrencilere ve tüm paydaşlara birçok faydası bulunmaktadır. Bir anlamda şeffaflık ve hesap verme sorumluluğunun bir aracı olan akreditasyon, ulusal eğitim sistemiyle uluslararası standartlar arasında yaşanabilecek uyum sorunlarını azaltmaktadır. Başka bir ifadeyle akredite belgesi almak, ilgili kurumun verdiği derece ve diplomaların kalitesini uluslararası standartlarla karşılaştırma imkânı sağlamaktadır (Aktan ve Gencel, 2007, Ard et al. 2017). Bununla birlikte akreditasyon süreci ve bu sürecin işleyişi ile ilgili birtakım eleştiriler de olmuştur. En önemli eleştirilerden biri akreditasyon süreci sırasında öğrencilerin uygun bilgi ve becerileri kazanıp kazanmadıkları, istihdam için uygun hazırlığa sahip olup olmadıkları, sosyal ve duygusal özellikleri ile ilgili uygun beceriler kazanıp kazanmadıkları üzerinde durulmasıdır. Yani akreditasyon, gerçek performans ölçümü yerine yapı ve süreçlere odaklanmasından dolayı eleştirilmektedir (Bakioğlu ve Ülker, 2015: 158-159)

Çalışmada öğrencilerin, akreditasyonun disiplinindeki aidiyet duygusunu beslediğine ve öğrencilerin öğrenme sürecini güçlendirdiğine çoğunluğun katıldığı saptanmıştır (Tablo 2, Madde 11-13). Ancak, akreditasyonun fakülte eğitimindeki gerekliliğine ilişkin katılım düzeyi düşük bulunmuştur. Bu konudaki farkındalığın henüz yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir. Bununla birlikte “*Hemşirenin, etkili iletişim, problem çözme ve araştırma becerilerine sahip olmasını sağlar*” ifadesine katılımın tüm sınıflarda belirgin bir şekilde yüksek olduğu saptanmıştır (1. sınıf %86.6, 2. sınıf %99.5, 3. sınıf %79.7, 4. sınıf %74.1). Öğrencilerin etkili iletişim kurma, problem çözme, araştırma becerilerine sahip olmaya ilişkin görüşlerinde anlamlı bir katılım göstermesine karşın, bu temel noktaların akreditasyon tanımı içinde olduğunun farkında olmadığı görülmüştür. Bu nedenle öğrencilere akreditasyona ilişkin bilgilendirme programları düzenlenirken, akreditasyon bileşenleri konusuna dikkat çekilmesi ile “akreditasyonun fakülte eğitimindeki gerekliliği” de bütünün içindeki önemini görünür kılacaktır.

“*Akreditasyon risklerin yönetilmesi ve azaltılmasıdır*” ifadesinde öğrencilerin çoğunluğunun hemen her sınıfta katılım oranı katılmayanlara göre daha yüksek olmakla birlikte; konuya ilişkin fikri olmayanların oranı oldukça dikkat çekicidir. Bu doğrultuda risklerin yönetilmesi/azaltılması hemşirelik disiplininin çalışma olasılığı olan tüm alanlarda (*hastaneler, halk sağlığı alanları, kreşler, anaokulları, iş yeri hemşireliği alanları vb.*) görev tanımı kapsamına girmektedir. Bu nedenle yapılacak eğitimlerde risklerin yönetilmesi/azaltılması ifadesinin hemşirelik disiplini açısından

anlamının örneklerle açıklanmasının, öğrencilerin bu konudaki algılarını güçlendireceği düşünülmektedir.

Disiplinlerin tüm üyelerini bir arada toplayan sivil toplum örgütü kimliğindeki birliktelikleri ve bu örgütlere üye olmak profesyonelliği arttıran önemli faktörlerden birisidir (Kurt ve Taş 2015, Haverkamp et al. 2018). Tüm mesleklerde, hemen her alanda bir yaşam biçimi haline gelen örgütlü olma ve bir örgüte kayıtlı olma durumu mesleğin profesyonel bir statü kazanması için yaşamsal özellik taşımaktadır. Hemşirelikte profesyonelliğin yansıtılmasında mesleki örgütler/derneklerin önemi büyüktür. Mesleki örgütlenme, hemşireler arasında birliktelik sağlanmasının yanında uygulamalar için kılavuz oluşturması açısından da önemlidir. Kiper ve Koştü (2010) çalışmalarında, öğrencilerin büyük çoğunluğunun mesleki örgütlerle iletişim kurmada sıkıntı yaşadığı belirtilmiştir (Kiper ve Koştü 2010). Çalışmamızda fakülte öğrencilerinin %46'sı (n:419) Öğrenci Hemşireler Derneği'ne üye olduğunu belirtmiştir. Bu araştırmanın yapıldığı tarihler kapsamında "Öğrenci Hemşireler Derneği"nin üyelik konusunda hızla ilerleme kaydetmesinde, derneğin İzmir'de olmasının ve fakülte içinde kendini ifade etme fırsatı bulmasının olumlu etkilediği düşünülebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yükseköğretimde akreditasyon, eğitim-öğretimin niteliğinin artırılması ve sistematik bir yaklaşımla sürekli geliştirilmesi, eğitim-öğretimin niteliğinin güvence altına alınması, yükseköğretimin hizmet sunduğu kesimlere eğitim-öğretimin niteliğinin belirli standartlara dayalı olarak yürütüldüğünün güvencesinin verilmesi amacıyla hizmet etmek üzere yaygın biçimde uygulanmaktadır (Yükseköğretim Kurulu, 1999). Yapılan literatür incelemesi doğrultusunda, Türkiye örneğindeki ilk çalışmadır. Bu nedenle akreditasyonun öğrenci görüşleri üzerinden farklı çalışmalarla tartışılması sınırlı kalmakla birlikte, çalışmanın yapıldığı hemşirelik lisans eğitimi alanında yukarıdaki amaçlara yaklaşan sonuçlar saptanmıştır. Hemşirelik lisans eğitimi alan öğrencilerin eğitim yılları arttıkça konuya ilişkin farkındalıkları da artmaktadır. Ancak "akreditasyonun gerektirdikleri ve kazanımları" konusunda daha açık ve net bilgilere gereksinim olduğu görülmektedir.

Hemşirelik lisans eğitimine yeni başlayan sınıflarda öğrencilere akreditasyonun ne olduğu ve gerekliliği aktarılıp, öğrencilere bu sürecin aktif paydaşı olduklarını hissettiren, katılımcı çalışmalar yapılabilir.

Akreditasyon farkındalığının artması amacıyla hemşirelik uygulamalarında risklerin yönetilmesi ve azaltılmasındaki katkılar neden-sonuç ilişkisi temelinde güçlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Aktan CC, Gencel U. Yükseköğretimde Akreditasyon. İçinde. Değişim Çağında Yükseköğretim. Aktan CC, Editör. İzmir: Yaşar Üniversitesi Yayını, 2007.
- Nell Ard N, Beasley S, Nunn-Ellison K. Quality Education Through Accreditation. Teaching and Learning in Nursing 2017; 12(2): 85-87
- Bakioğlu A, Ülker N. Üniversitede Akreditasyon. Ankara: Nobel Yayıncılık. 2015.

- Çelik SA, Pasinlioğlu T, Kocabeyoğlu T ve ark. Hemşirelik Mesleğinin Toplumdaki İmajının Belirlenmesi. Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi 2013; 21(3): 147-53.
- Çınar Ş, Demir Y. Toplumdaki Hemşirelik İmajı: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2009; 12(2): 24-33.
- Green D. What Is Quality In Higher Education? London, UK: Society for Research into Higher Education&Open University Press; 1994. 12-30
- Halstead JA. The Value of Nursing Program Accreditation. Teaching and Learning in Nursing 2017; 12(3): 181-182.
- Haverkamp J, Ribar AK, Ball K et al. A Map For Successful CCNE Accreditation. Journal of Professional Nursing 2018; 34(3): 182-188.
- Herdman EA. Akreditasyon Süreci. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi 2010; 7(2): 3-4.
- Türkiye Cumhuriyeti Devlet Personel Başkanlığı (2014) <http://www.dpb.gov.tr/tr-tr> Erişim Tarihi: 15.01.2018.
- Hemşirelik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (2016) <http://www.hepdak.org.tr/> (Erişim Tarihi: 15.04.2016)
- Türk Akreditasyon Kurumu (2016) <http://www.turkak.org.tr/TURKAKSITE/> Akreditasyon Akreditasyon Nedir.aspx (Erişim Tarihi: 18.04.2016)
- Kiper S, Koştü N. Denizli Sağlık Yüksekokulu Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Örgütlenme Konusundaki Görüşleri. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi 2010; 5(14): 1-14.
- Kurt S, Taş HY. Sivil Toplum Örgütlerinde Profesyonel ve Gönüllü Çalışma İlişkileri: Tehditler ve Fırsatlar. Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi 2015; 4(4): 199-214.
- Lippe M, Carter P. Using the CIPP Model to Assess Nursing Education Program Quality and Merit. Teaching and Learning in Nursing 2018; 13(1): 9-13.
- Özer M, Gür BS, Küçükcan T. Kalite Güvencesi: Türkiye Yükseköğretimi İçin Stratejik Tercihler. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi 2011; 1(2): 59-65.
- Özsoy SA. Toplumda Hemşirelik İmajının Belirlenmesi. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2000; 16: 1-19.
- Ralph N, Birks M, Chapman Y. The Accreditation Of Nursing Education In Australia. Collegian 2015; 22(1): 3-7.
- Şişman M, Turan S. Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi. Ankara: Pegem Yayıncılık; 2001.
- Uçar EM, Levent F. Yükseköğretimde Uluslararası Akreditasyon Deneyimi: Bir Vakıf Üniversitesi Yabancı Diller Hazırlık Okulu Örneği. Journal of International Social Research 2017; 10(52): 846-57.
- Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı (1999) Türkiye'de Öğretmen Eğitiminde Standartlar ve Akreditasyon. Ankara: Öğretmen Eğitimi Dizisi.